പദ്മപുരാണമ്/ഖണ്ഡഃ 5 (പാതാലഖണ്ഡഃ)/ അധ്യായഃ 064

ശേഷ ഉവാച.

ശത്രുഘ്നം പതിതം വീക്ഷ്യ സുരഥഃ പ്രവരോ നൃപഃ .

പ്രയയൗ മണിനാ സൃഷ്ടേ രഥേ തിഷ്ഠന്മഹാദ്ഭുതേ 1.

പുഷ്കലസ്തു രണേ പൂർവം പാതിതഃ സ വിചാരയൻ .

ലവം യയൗ തദാ യോദ്ധും മഹാവീരബലോന്നതമ് 2.

സുരഥഃ കുശമാസാദ്യ ബാണാന്മുംചന്നനേകധാ .

വ്യഥയാമാസ സമരേ മഹാവീരശിരോമണിഃ 3.

സുരഥം വിരഥം ചക്രേ ബാണൈർദശഭിരുച്ഛ്രിതൈഃ .

ധനുശ്ചിച്ഛേദ തരസാ സുദൃഢം ഗുണപൂരിതമ് 4.

അസ്ത്രപ്രത്യസ്ത്രസംഹാരൈഃ ക്ഷൈപണൈഃ പ്രതിക്ഷേപണൈഃ .

അഭവത്തുമുലം യുദ്ധം വീരാണാം രോമഹർഷണമ് 5.

അത്യംതം സമരോദ്യുക്തേ സുരഥേ ദുർജയേ നൃപേ .

കുശഃ സംചിംതയാമാസ കിംകർതവ്യം രണേ മയാ 6.

വിചാര്യ നിശിതം ഘോരം സായകം സമുപാദദേ .

ഹനനായ നൃപസ്യാസ്യ മഹാബലസമന്വിതഃ 7.

തമാഗതം ശരം ദൃഷ്ട്വാ കാലാനലസമപ്രഭമ് .

ഛേത്തും മതിം ചകാരാശു താവല്ലഗോ മഹാശരഃ 8.

മുമൂർച്ഛ സമരേ വീരോ മഹാവീരബലസ്തതഃ .

പപാത സ്യംദനോപസ്ഥേ സാരഥിസ്തമുപാഹരത് 9.

സുരഥേ പതിതേ ദൃഷ്ട്വാ കുശം ജയസമന്വിതമ് .

ത്രാസയംതം വീരഗണാനിയായ പവനാത്മജഃ 10.

സമീരസൂനും പ്രബലമായാംതം വീക്ഷ്യ വാനരമ് .

ജഹാസ ദർശയന്ദംതാൻകോപയന്നിവ തം ക്രുധാ 11.

ഉവാച ച ഹനൂമംതമേഹി ത്വം മമ സംമുഖമ് .

ഭേത്സ്യേ ബാണസഹസ്രേണ മൃതോ യാസ്യസി യാമിനീമ് 12.

ഇത്യുക്തോ ഹനുമാഞ്ജ്ഞാത്വാ രാമസൂനും മഹാബലമ് .

സ്വാമികാര്യം പ്രകർതവ്യമിതി കൃത്വാ പ്രധാവിതഃ 13.

ശാലമുത്പാട്യ തരസാ വിശാലം ശതശാഖിനമ് .

കുശം വക്ഷസി സംലക്ഷ്യ യയൗ യോദ്ധും മഹാബലഃ 14.

ശാലഹസ്തം സമായാംതം ഹനൂമംതം മഹാബലമ് .

ത്രിഭിഃ ക്ഷുരപ്രൈർവിവ്യാധ ഹൃദി ചംദ്രോപമൈർബലീ 15.

സ ബാണവിദ്ധസ്തരസാ കുശേന ബലശാലിനാ .

ശാലേന ഹൃദി സംജഘ്നേ ദംതാന്നിഷ്പിഷ്യ മാരുതിഃ 16.

ശാലാഹതസ്തദാ ബാലഃ കിംചിന്നാകംപത സ്മയാത് .

തദാ വീരാഃ പ്രശംസാം തു പ്രചക്രുസ്തസ്യ ബാല്യതഃ 17.

സ ശാലേന ഹതോ വീരഃ സംഹാരാസ്ത്രം സമാദദേ .

സംഹന്തും വൈരിണം കോപാത്കുശഃ സ പരമാസ്ത്രവിത് 18.

സംഹാരാസ്ത്രം സമാലോക്യ ദുർജയം കുശമോചിതമ് .

ദധ്യൗ രാമം സ്വമനസാ ഭക്തവിഘ്നവിനാശകമ് 19.

തദാ മുക്തം കുശേനാശു തദസ്ത്രം ഹൃദി മാരുതേഃ .

ലഗ്നം മഹാവ്യഥാകാരി തേന മൂർച്ഛാമിതഃ പുനഃ 20.

മൂർച്ഛാം പ്രാപ്തം തു തം ദൃഷ്ട്വാ പ്ലവംഗം ബലസംയുതഃ .

വിവ്യാധ സായകൈസ്തീക്ഷ്ണൈഃ സൈന്യം തത്സകലം മഹത് 21.

തസ്യ ബാണായുതൈർഭഗ്നം ബലം സർവം രണാംഗണേ .

പലായനപരം ജാതം ചതുരംഗസമന്വിതമ് 22.

തദാ കപിപതിഃ കോപാത്സുഗ്രീവോ രക്ഷകോ മഹാൻ .

അഭ്യധാവന്നഗാന്നൈകാനുത്പാട്യ കുശമുദ്ഭടമ് 23.

കുശഃ സർവാൻപ്രചിച്ഛേദ ലീലയാ പ്രഹസന്നഗാൻ .

പുനരപ്യാഗതാന്വൃക്ഷാംശ്ചിച്ഛേദ തരസാ ബലീ 24.

അനേകബാണവ്യഥിതഃ സുഗ്രീവഃ സമരാംഗണേ .

ജഗ്രാഹ പർവതം ഘോരം കുശമസ്തകമധ്യതഃ 25.

കുശസ്തം നഗമായാംതം വീക്ഷ്യ ബാണൈരനേകധാ .

നിഷ്പിപേഷ ചകാരാശു മഹാരുദ്രാംഗയോഗ്യതാമ് 26.

സുഗ്രീവസ്തന്മഹത്കർമ ദൃഷ്ട്വാ ബാലേന നിർമിതമ് .

ജയാശാപ്രതിനിർവൃത്തോ ബഭൂവ സമരാംഗണേ 27.

രണമധ്യേ ദുരാക്രാംതം കുശം ലാംഗൂലതാഡകമ് .

അത്യമർഷീരുഷാക്രാംതസ്തം ഹംതും നഗമാദദേ 28.

ആത്മാനം ഹംതുമുദ്യുക്തം വീക്ഷ്യ സുഗ്രീവമാദരാത് .

താഡയാമാസ ബഹുഭിഃ സായകൈഃ ശിതപർവഭിഃ 29.

സ താഡിതോ ബഹുവിധൈഃ ശരൈഃ പീഡാസമന്വിതഃ .

കുശം ഹംതും സമാരബ്ധോ യയൗ ശാലം സമാദദേ 30.

തദാപി ച കുശോ വീരോ വാരുണാസ്ത്രം സമാദദേ .

ബബംധ തം ച പാശേന ദൃഢേന സ ലവാഗ്രജഃ 31.

സ ബദ്ധഃ പാശകൈഃ സ്നിഗ്ധൈഃ കുശേന ബലശാലിനാ .

പപാത രണമധ്യേ വൈ മഹാവീരൈരലംകൃതേ 32.

സുഗ്രീവം പതിതം ദൃഷ്ട്വാ വീരാഃ സർവത്ര ദുദ്രുവുഃ .

ജയമാപ ലവഭ്രാതാ മഹാവീരശിരോമണിഃ 33.

താവല്ലവോ ഭടാഞ്ജിത്വാ പുഷ്കലം ചാംഗദം തഥാ .

പ്രതാപാഗ്ര്യം വീരമണിം തഥാന്യാനപി ഭൂഭുജഃ 34.
ജയം പ്രാപ്യ രണേ വീരോ ലവോ ഭ്രാതരമാഗമത് .
സംഗ്രാമേ ജയകർതാരം വൈരികോടിനിപാതകമ് 35.
പരസ്പരം പ്രഹൃഷിതൗ പരിരംഭം പ്രകുർവതഃ .
ജയം പ്രാപ്തൗ തദാ വാർതാം മുനേ ചക്രതുരുന്മദൗ 36.
ലവ ഉവാച.
ഭ്രാതസ്തവ പ്രസാദേന നിസ്തീർണോ രണതോയധിഃ .
ഇദാനീം വീരരണകം ശോധയാവഃ സുശോഭിതമ് 37.
ഇത്യുക്ത്വാ ത്വരിതം വീരോ ജഗ്മതുസ്തൗ കുശീലവൗ .
രാജ്ഞോ മൗലിമണിം ചിത്രം ജഗ്രാഹ കനകാചിതമ് 38.
പുഷ്കലസ്യ ലവോ വീരോ ജഗ്രാഹ മുകുടം ശുഭമ് .
അംഗദേ ച മഹാനർഘ്യേ ശത്രുഘ്നസ്യാപരസ്യ ച 39.
ഗൃഹീത്വാ ശസ്ത്രസംഘാതം ഹനൂമംതം കപീശ്വരമ് .
സുഗ്രീവം സവിധേ ഗത്വാ ഉഭാവപി ബബംധതുഃ 40.
പുച്ഛേ വായുസുതസ്യായം ഗൃഹീത്വാ തു കുശാനുജഃ .
ഭ്രാതരം പ്രത്യുവാചേദം നേഷ്യാമി സ്വകമംദിരമ് 41.
ആവയോർജനനീ പ്രീത്യൈ ഗൃഹീത്വാ പുച്ഛകേ ത്വഹമ് .
ക്രീഡാർഥമൃഷിപുത്രാണാം കൗതുകാർഥം മമൈവ ച 42.
ഏതച്ഛ്രുത്വാ തതോ വാക്യമുവാച ച കുശോ ലവമ് .
അഹമേനം ഗ്രഹീഷ്യാമി വാനരം ബലിനം ദൃഢമ് 43.
ഇത്യേവം ഭാഷമാണൗ തൗ ബദ്ധ്വാ തൗ ബലിനാം വരൗ .
പുച്ഛയോർബലിനൗ ധൃത്വാ ജഗ്മതുഃ സ്വാശ്രമം പ്രതി 44.
സ്വാശ്രമായ പ്രഗച്ഛംതൗ വീക്ഷ്യ തൗ കപിസത്തമൗ .
കംപമാനൗ ജഗദതുരന്യോന്യം ഭീതയാ ഗിരാ 45.
ഹനൂമാൻകപിരാജാനം പ്രത്യുവാച ഭയാർദ്രധീഃ .
ഏതൗ രാമസുതാവസ്മാന്നേഷ്യതഃ സ്വാശ്രമം പ്രതി 46.

മയാ പൂർവം കൃതം കർമ ജാനകീം പ്രതിഗച്ഛതാ .
തത്ര മേ ജാനകീ ദേവീ സംമുഖാഭൂന്മനോഹരാ 47.
സാ മാം ദ്രക്ഷ്യതി വൈദേഹീ ബദ്ധം പാശേന വൈരിണാ .
തദാ ഹസിഷ്യതി വരാ ത്രപാ മേ്ഽത്ര ഭവിഷ്യതി 48.
മയാ കിമത്ര കർതവ്യം പ്രാണത്യാഗോ ഭവിഷ്യതി .
മഹദ്ദുഃഖം ചാപതിതം സ രാമഃ കിം കരിഷ്യതി 49.
സുഗ്രീവസ്തദ്വചഃ ശ്രുത്വാ മമാപ്യേവം മഹാകപേ .
നേഷ്യതേ യദി മാമേവം നിധനം തു ഭവിഷ്യതി 50.
ഏവം കഥയതോരേവ ഹ്യന്യോന്യം ഭയഭീതയോഃ .
കുശോ ലവശ്ച ഭവനം മാതുഃ പ്രാപതുരോജസാ 51.
താവായാതൗ സമീക്ഷ്യൈവ ജഹർഷ ജനനീ തയോഃ .
അന്യോന്യം പരമപ്രീത്യാ പരിരേഭേ നിജൗ സുതൗ 52.
താഭ്യാം പുച്ഛഗൃഹീതൗ തൗ വാനരൗ വീക്ഷ്യ ജാനകീ .
ഹനൂമംതം ച സുഗ്രീവം സർവവീരം കപീശ്വരമ് 53.
ജഹാസ പാശബദ്ധൗ തൗ വീക്ഷമാണാ വരാംഗനാ .
ഉവാച ച വിമോക്ഷാർഥം വദംതീ വചനം വരമ് 54.
പുത്രൗ പ്രമുംചതം കീശൗ മഹാവീരൗ മഹാബലൗ .
ഈക്ഷംതൗ മാം യദി സ്ഫീതൗ പ്രാണത്യാഗം കരിഷ്യതഃ 55.
അയം വൈ ഹനുമാന്വീരോ യോ ദദാഹ ദനോഃ പുരീമ് .
അയമപ്യൃക്ഷരാജോ ഹി സർവവാനരഭൂമിപഃ 56.
കിമർഥം വിധൃതൗ കുത്ര കിം വാ കൃതമനാദരാത് .
പുച്ഛേ യുവാഭ്യാം വിധൃതൗ സ മഹാന്വിസ്മയോ്ഽസ്തി മേ 57.
ഇതി മാതുർവചഃ ശ്ലക്ഷ്ണം വീക്ഷ്യതാം പുത്രകൗ തദാ .
ഊചതുർവിനയശ്രേഷ്ഠൗ മഹാബലസമന്വിതൗ 58.
മാതഃ കശ്ചന ഭൂപാലോ രാമോ ദാശരഥിർബലീ .
തേന മുക്തോ ഹയഃ സ്വർണഭാലപത്രഃ സുശോഭിതഃ 59.

തത്രൈവം ലിഖിതം മാതരേകവീരാപ്രസൂർമമ .
യേ ക്ഷത്രിയാസ്തേ ഗൃഹ്ണന്തു നോചേത്പാദതലാർചകാഃ 60.
തദാ മയാ വിചാരോ വൈ കൃതഃ സ്വാംതേ പതിവ്രതേ .
ഭവതീ ക്ഷത്രിയാ കിം ന വീരസൂഃ കിം ന വാ ഭവേത് 61.
ധാർഷ്ട്യം തദ്വീക്ഷ്യ ഭൂപസ്യ ഗൃഹീതോഽശ്വോ മയാ ബലാത് .
ജിതം കുശേന വീരേണ സൈന്യം തത്പാതിതം രണേ 62.
മുകുടോഽയം ഭൂമിപതേർജാനീഹി പതിദേവതേ .
അയമപ്യന്യവീരസ്യ പുഷ്കലസ്യ മഹാത്മനഃ 63.
ജാനീഹി മുകുടം ത്വന്യം മണിമുക്താവിരാജിതമ് .
അശ്വോഽയം മേ മനോഹാരീ കാമയാനോ ഹി ഭൂപതേഃ 64.
ആരോഹണായ മദ്ഭ്രാതുർജാനീഹി ബലിനോ വരേ .
ഇമൗ കീശൗ മയാ രംതുമാനീതൗ ബലിനാം വരൗ 65.
കൗതുകാർഥം തവൈവൈതൗ സംഗ്രാമേ യുദ്ധകാരകൗ .
ഇതി വാക്യം സമാകർണ്യ ജാനകീ പതിദേവതാ 66.
ജഗാദ പുത്രൗ തൗ വീരൗ മോചയേഥാം പുനഃ പുനഃ .
സീതോവാച.
യുവാഭ്യാമനയഃ സൃഷ്ടോ ഹൃതോ രാമഹയോ മഹാൻ 67.
അനേകേ പാതിതാ വീരാ ഇമൗ ബദ്ധൗ കപീശ്വരൗ .
പിതുസ്തവ ഹയോ വീരോ യാഗാർഥം മോചിതോഽമുനാ 68.
തസ്യാപി ഹൃതവംതൗ കിം വാജിനം മഖസത്തമേ .
മുംചതം പ്ലവഗാവേതൗ മുംചതം വാജിനാം വരമ് 69.
ക്ഷാമ്യതാം ഭൂപതേർഭ്രാതാ ശത്രുഘ്നഃ പരകോപനഃ .
ജനന്യാസ്തദ്വചഃ ശ്രുത്വാ ഊചതുസ്താം ബലാന്വിതൗ 70.
ക്ഷാത്രധർമേണ തം ഭൂപം ജിതവംതൗ ബലാന്വിതമ് .
നാസ്മാകമനയോർഭാവി ക്ഷാത്രധർമേണ യുധ്യതാമ് 71.
വാല്മീകിനാ പുരാ പ്രോക്തമസ്മാകം പഠതാം പുരഃ 72.

കണ്വസ്യാശ്രമകേവാഹം ധൃത്വാ യാഗക്രിയോചിതമ് .

തസ്മാത്സുതഃ സ്വപിത്രാപി യുധ്യേദ്ഭ്രാത്രാപി ചാനുജഃ 73.

ഗുരുണാ ശിഷ്യ ഏവാപി തസ്മാന്നോ പാപസംഭവഃ .

ത്വദാജ്ഞാതോ ഽധുനാ ചാവാം ദാസ്യാവോ ഹയമുത്തമമ് 74.

മോക്ഷ്യാവഃ കീശാവേതൗ ഹി കരിഷ്യാവോ വചസ്തവ .

ഇത്യുക്ത്വാ മാതരം വീരൗ ഗതൗ രണേ കപീശ്വരൗ 75.

അമുംചതാം ഹയം ചാപി ഹയമേധക്രിയോചിതമ് .

സീതാദേവീ സ്വപുത്രാഭ്യാം ശ്രുത്വാ സൈന്യം നിപാതിതമ് 76.

ശ്രീരാമം മനസാ ധ്യാത്വാ ഭാനുമൈക്ഷത സാക്ഷിണമ് .

യദ്യഹം മനസാ വാചാ കർമണാ രഘുനായകമ് 77.

ഭജാമി നാന്യം മനസാ തർഹി ജീവേദയം നൃപഃ .

സൈന്യം ചാപി മഹത്സർവം യന്നാശിതമിദം ബലാത് 78.

പുത്രാഭ്യാം തത്തു ജീവേത മത്സത്യാജ്ജഗതാംപതേ .

ഇതി യാവദ്വചോ ബ്രൂതേ ജാനകീപതിദേവതാ 79.

താവദ്ബലം ച തത്സർവം ജീവിതം രണമൂർദ്ധനി 80.

ഇതി ശ്രീപദ്മപുരാണേ പാതാലഖണ്ഡേ ശേഷവാത്സ്യായനസംവാദേ രാമാശ്വമേധേ.

സൈന്യജീവനംനാമ ചതുഃഷഷ്ടിതമോഽധ്യായഃ 64.
